Абай атындағы Қаазақ Ұлттық Педагогикалық Университеті
5B011200 -химия 3 курс
Салиева Ақбаян,Дуйсембаева Дилноза,Қылышбай Толғанай

Тақырыбы:Халық арасында тез таралатын жұқпалы ауыру түрлері, Барсакелмес қорығы

Жұқпалы аурулар –

Зардапты вирустардың, микоплазмалардың, хламидийлердің, риккетсиялардың, спирохеталардың организмге еніп, онда өсіп-өну және өмір сүру салдарынан туатын аурулар. Жұқпалы аурулар бактериялардан және басқа организмдерден (жанды денелерден) пайда болады, олар организмге аса зиянды. Олар әр түрлі жолдармен тарайды. Бактериялар, инфекция туғызатын басқа да көптеген организмдердің ұсақтығы соншалықты, оларды микроскопсыз кере алмайсыз — ал арнаулы құралмен қарағанда сол зәредей зат үп-үлкен болып көрінеді. Ал вирус тіпті бактериядан да ұсақ.

7oom.ru

Жұқпалы аурулардың түрлері

Жұқпалы аурулар инфекциялық аурулар (лат. infectio–жұқтыру):

- тірі организмдерге ауру тудырушы микроорганизмдердің (бактериятірі организмдерге ауру тудырушы микроорганизмдердің (бактерия, риккетсиятірі организмдерге ауру тудырушы микроорганизмдердің (бактерия, риккетсия, вирус, саңырауқұлақ) енуінен пайда болатын кесел;
- осы аурулардың белгісі мен даму барысын зерттеп, оның дәл диагнозын қойып, емдейтін клиникалық медицинаның арнайы бір саласы.
- Ішек аурулары;
- Жоғарғы тыныс жолдары аурулары;
- Қан немесе трансмиссивті аурулар ;
- Сыртқы қабықтардың аурулары болып бөлінеді

Жұқпалы аурулар туралы деректер ертеден белгілі болған. Ежелгі грек ғалымы ГиппократЖұқпалы аурулар туралы деректер ертеден белгілі болған. Ежелгі грек ғалымы Гиппократ, ортағасырлық ғалым Әбу Әли ибн Сина өз еңбектерінде кейбір аурулардың науқас адамнан, жануарлардан жұғып, тез таралатыны, оған көзге көрінбейтін “миазмалар” себепкер болатыны туралы айтқан. 15 ғасырда жазылған Ө. Тілеуқабылұлының “Шипагерлік баян” атты еңбегінің қолжазбасында дерттің пайда болуын адам денесіне құрттардың (көзге көрінетін және көрінбейтін) енуімен түсіндірген. 19 ғасырда бактериология, микробиология және иммунология ғылымдарының дамуы Жұқпалы ауруларды толық зерттеуге мүмкіндік берді. Әсіресе, француз ғалымы Л.Пастер, неміс микробиологы Р.Кох (1843 – 1910), орыс ғалымдары И.И. Мечников (1845 – 1916), Н.Ф. Гамалея (1859 – 1949), т.б. еңбектерінің маңызы зор болды.

Соңғы жылдары жұқпалы аурулардын стандартты анықтау принциптері құрастырылып тәжірибелік жұмысқа енгізіліп жатыр.Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрлігінің №623 (15 желтоқсан 2006 ж.) бұйрығы бойынша есепке алу және тіркеу кезінде адамның аса қауіпті жұқпалы аурулары жағдайларын анықтау жөніндегі медициналық қызмет саласындағы стандарттар құрастырыған. Есепке алуға және тіркеуге жататын жұқпалы аурулардың тізбесі:

1. Оба.
2. Туляремия.
3. Күйдіргі (түйнеме)
4. Бруцеллез.
5. Конго-қырым геморрагиялық қызбасы
6. Бүйрек синдромды геморрагиялық қызба
7. Шешек.
8. Ботулизм.
9. Кенелік энцефалит.
10. Тырысқақ.

http://linda6035.ucoz.ru

Жұқпалы аурулардың жіктелуі

Бактерялды

Вирусты

паразитарлы

Саңырауқұлақтармен шақырылатын

Риккетсиоздар

Оба ауруы

Оба(лат. *pestis* – кенеттен басып кіру) – аса қауіпті зоонозды табиғи ошақты карантиндік жұқпалы ауру. Обаның өкпелік, ішектік, тері-бубондық, септикалық түрлері болады.
Себебі *Yersinia pestis*, бактериялық тобына жататын табиғи - ошақты жұқпалы ауру; адамға жанасу, ауа - тамшы және алиментарлық жолмен жұғады, сонымен қатар тасымалдаушылар - бүргелер, бактериялық тобына жататын табиғи - ошақты жұқпалы ауру; адамға жанасу, ауа - тамшы және алиментарлық жолмен жұғады, сонымен қатар тасымалдаушылар - бүргелер арқылы жұғады

Сібір жарасы ауруы

Сібір жарасы (қойда - топалаң, жылқыда - жамандат, ірі қарада - караталак, түйеде - ақшелек, қарабез) мал және жабайы жануарлардың бациллус антрацис микробы коздыратын, жіті түрде өтетін аса қауіпті жұқпалы ауруы. Онымен адам да (түйнеме, күйдіргі) ауырады. Сібір жарасы кең тараған ауру.

Бруцеллез ауыруы

Бруцеллёз (мальта қызбасы). Бұл ауру осы аурумен ауыратын малдың сүтін ішуден болады. Ол сондай-ақ терідегі жырындылар мен жараларБұл ауру осы аурумен ауыратын малдың сүтін ішуден болады. Ол сондай-ақ терідегі жырындылар
мен жаралар арқылы организмгеБұл ауру осы аурумен ауыратын малдың сүтін ішуден болады. Ол сондай-ақ терідегі жырындылар
мен жаралар арқылы организмге тарайды, бұл
жағдай ауруБұл ауру осы аурумен ауыратын малдың сүтін ішуден болады. Ол сондай-ақ терідегі жырындылар
мен жаралар арқылы организмге тарайды, бұл
жағдай ауру малдарды күтіп-бағатын адамдарда жиі кездеседі, сонымен қатар ауру зақымданған ауамен демалған кезде тыныс жолдары арқылы да денеге түседі.

Жұқпалы аурулар жөніндегі ілімнің дамыған кезеңі – 18 ғасырдың соңы. Ұлы ғалымдар Л.Пастер, Р.Кох, Д.И. Ивановский және басқалар осы дәуірде бір қатар жұқпалы аурулардың қоздырғыштарын бөліп алған. Кейінгі жылдары ғылыми микробиологияның даму нәтижесінде жұқпалы аурулар жеке пән болып қалыптасып осы дерттердің қоздырғыштарын, эпидемиологиясын, патогенезін, патологиялық анатомиясын, ағым белгілерін, анықталуын, емделуін және алдын алу жолдарын ғылыми тұрғыдан зерттеулерге жол ашты.
Қазіргі заманда барлық елдерде, соның ішінде Қазақстанда да, жалпы халықтың аурушылдығында жұқпалы патологияның орны ерекше, орта есеппен барлық аурулардың 70% негізі инфекцияларға байланысты.

Барсакелмес қорығы

- Барсакелмес мемлекеттік табиғи қорығы Арал теңізінінБарсакелмес мемлекеттік табиғи қорығы Арал теңізінің ортасындағы осы аттас жерде алғаш 1929Барсакелмес мемлекеттік табиғи қорығы Арал теңізінің ортасындағы осы аттас жерде алғаш 1929 жылы қорғалым ретінде пайда болса, 1939Барсакелмес мемлекеттік табиғи қорығы Арал теңізінің ортасындағы осы аттас жерде алғаш 1929 жылы қорғалым ретінде пайда болса, 1939 жылдың 10 желтоқсананынанБарсакелмес мемлекеттік табиғи қорығы Арал теңізінің ортасындағы осы аттас жерде алғаш 1929 жылы қорғалым ретінде пайда

Барсакелмес аралы туралы ең алғашқы жазба 19 ғасырда атақты орыс саяхатшысы Н.Рерихтің «Азияның жүрегі» шығармасында кездеседі. Оның айтуынша, аралдың атауына мұнда келген бірнеше қазақ отбасыларының кері қайтпай жоғалуы себеп болғанға ұқсайды. Дегенмен, аралға барған адамдардың із-түзсіз жоғалу оқиғалары кейін де біраз қайталанған. 1949 жылдың күзінде балықшылардың қайығы аралдың жағалауына келіп тоқтайды. Балықшылар аралға барып аздап тынығып алмақ болады. Олар жағалауға жақын жерден әппақ тұманды көреді. Батылдау екі балықшы әлгі тұманға кіріп көрмек болады. Тұманға кірген екеу басқалардың көз алдында ізім-қайым жоғалады. Балықшылар жолдастарының атын атап шақырғанмен ешкім жауап бермейді.

Содан арада бір сағаттан астам уақыт өтеді. Бойларын үрей билеген балықшылар жұмбақ тұманға кіруге батылдары бармай, сол арада үлкен жерге радиограмма жіберіп, балықшылардың жоғалғанын хабарлайды. Олар жағалауда қалып, жолдастарын күтеді. Содан арада біраз уақыт өткенде тұман сейіледі. Сонымен бірге олардың жолдастары да із-түзсіз жоқ болып шығады.